Tanım 5.35 : V bir vektör uzayı T 'de V 'nin bir alt kümesi olsun. Eğer

***i*-)** T , V 'nin bir lineer bağımsız alt kümesi

***ii*-)** $\langle T \rangle = V$

şartları sağlanıyorsa T 'ye V 'nin bir ***tabanı*** veya ***bazı*** denir.

Örnek 5.36: $T = \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}, \ldots, \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ \vdots \\ 1 \end{bmatrix} \right\}$ kümesi R^n ' nin bir tabanıdır.

Bu tabana R^n ' nin ***standart tabanı*** denir.

Örnek: $B=\left\{ \begin{bmatrix}1\\1\\0\end{bmatrix}, \begin{bmatrix}1\\1\\1\end{bmatrix}, \begin{bmatrix}0\\1\\-1\end{bmatrix} \right\}$ kümesi R^3 ün bir tabanıdır. Gösteriniz.

Çözüm: B'nin R^3 ü gerdiğini gösterelim. $\langle B\rangle = R^3$
B nin ürettiği alt uzay R^3 e eşittir.

$$c_1\begin{bmatrix}1\\1\\0\end{bmatrix}+c_2\begin{bmatrix}1\\1\\1\end{bmatrix}+c_3\begin{bmatrix}0\\1\\-1\end{bmatrix}=\begin{bmatrix}a\\b\\c\end{bmatrix} \qquad (\forall\, a,b,c \in R \text{ için})$$

$$\left[\begin{array}{ccc|c}1&1&0&a\\1&1&1&b\\0&1&-1&c\end{array}\right] \sim \cdots \sim \left[\begin{array}{ccc|c}1&0&0&2a-b-c\\0&1&0&-a+b+c\\0&0&1&-a+b\end{array}\right]$$

$c_1=2a-b-c \qquad c_2=-a+b+c \qquad c_3=-a+b$

$v=\begin{bmatrix}1\\2\\3\end{bmatrix}$ olduğunu düşünelim. O zaman

$c_1=2(1)-2-3=-3$
$c_2=-1+2+3=4$
$c_3=-1+2=1$

$$-3\begin{bmatrix}1\\1\\0\end{bmatrix}+4\begin{bmatrix}1\\1\\1\end{bmatrix}+1\begin{bmatrix}0\\1\\-1\end{bmatrix}=\begin{bmatrix}1\\2\\3\end{bmatrix}$$

keyfi $\forall\, a,b,c$ için $\langle B\rangle = R^3$ dür.

(*) B'nin lineer bağımsız olduğunu gösterelim

$|A|\neq 0 \Rightarrow$ Lineer bağımsız.

$$\begin{vmatrix}1&1&0\\1&1&1\\0&1&-1\end{vmatrix}=\begin{vmatrix}1&1&0\\0&0&1\\0&1&-1\end{vmatrix}=-1\neq 0$$

Örnek 5.39: $T = \{ x^2 + 1,\ x + 2,\ -x^2 + x \}$ nin $V = P_2$ için bir taban olduğunu gösteriniz.

T kümesinin P_2 yi gerdiğini gösterelim. P_2 de keyfi bir polinom $ax^2 + bx + c$ olsun.

$$c_1(x^2+1) + c_2(x+2) + c_3(-x^2+x) = ax^2 + bx + c$$

eşitliğini sağlayacak şekilde c_1, c_2, c_3 sayılarını bulmak için polinom eşitliğinden yararlanırız.

$$(c_1 - c_3)x^2 + (c_2 + c_3)x + (c_1 + 2c_2) = ax^2 + bx + c$$

Buradan $\left.\begin{aligned} c_1 - c_3 &= a \\ c_2 + c_3 &= b \\ c_1 + 2c_2 &= c \end{aligned}\right\}$ lineer denklem sistemi elde edilir.

Bu sistem çözülürse,

$c_1 = 2a + 2b - c, \quad c_2 = c - a - b, \quad c_3 = a + 2b - c$ tek çözümü elde edilir. Şu halde, $\langle T \rangle = P_2$ dir.

Lineer bağımsızlığı göstermek için

$$c_1(x^2+1) + c_2(x+2) + c_3(-x^2+x) = 0x^2 + 0x + 0 \text{ dan}$$
$$(c_1 - c_3)x^2 + (c_2 + c_3)x + (c_1 + 2c_2) = 0x^2 + 0x + 0 \text{ elde edilir.}$$

Buradan $\left.\begin{aligned} c_1 - c_3 &= 0 \\ c_2 + c_3 &= 0 \\ c_1 + 2c_2 &= 0 \end{aligned}\right\}$ lineer denklem sistemi elde edilir.

Bu sistem çözülürse, $c_1 = c_2 = c_3 = 0$ bulunur. T kümesi lineer bağımsızdır ve T, P_2 için bir tabandır.

Teorem 5.42: V vektör uzayı, n tane vektörden oluşan bir tabana sahip ise
V 'nin her tabanında n vektör bulunur.

Tanım 5.43: V vektör uzayı olsun. V 'nin herhangi bir tabanındaki vektör sayısına V 'nin ***boyutu*** denir ve $boy(V)$ ile gösterilir.

Örnek 5.44 : Daha önce verilen Örnek 5.38 daki vektör uzayının boyutu $boy(W) = 3$ dür . Örnek 5.39 daki vektör uzayı için de $boy(V) = 3$ dür.

Teorem 5. 45: V, n boyutlu bir vektör uzayı olsun. Aşağıdakiler sağlanır.

i.) Eğer $T = \{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ lineer bağımsız ise $\langle T \rangle = V$ dir ve T, V 'nin bir tabanıdır.

ii.) $T = \{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ ve $\langle T \rangle = V$ ise T, lineer bağımsızdır ve
V 'nin bir tabanıdır.

Örnek 5.46: R^3 'de $a=(-1,1,1)$, $b=(0,2,3)$, $c=(1,-1,0)$ olmak üzere $T=\{a,b,c\}$ kümesi veriliyor. T 'nin R^3 'ün bir tabanı olduğunu gösteriniz.

$boy(R^3)=3$ ve T 'de üç vektör vardır. Teorem 5. 45 a göre T 'nin taban olduğunu göstermek için lineer bağımsız olduğunu göstermemiz yeterlidir.

$k_1a+k_2b+k_3c=0$ dan $k_1\begin{bmatrix}-1\\1\\1\end{bmatrix}+k_2\begin{bmatrix}0\\2\\3\end{bmatrix}+k_3\begin{bmatrix}1\\-1\\0\end{bmatrix}=0$ ve $\left.\begin{aligned}-k_1+k_3&=0\\k_1+2k_2-k_3&=0\\k_1+3k_2&=0\end{aligned}\right\}$ lineer

homojen sistemi elde edilir. Bu sistemi

çözersek $k_1=k_2=k_3=0$ buluruz. Buradan T lineer bağımsızdır ve R^3 'ün bir tabanıdır.

Örnek 5.47: $V=R^3$ 'de $u_1=(2,0,0)$, $u_2=(4,0,-6)$, $u_3=(0,2,0)$ olmak üzere $T=\{u_1,u_2,u_3\}$ kümesi veriliyor. T 'nin R^3 'ün bir tabanı olduğunu gösteriniz.

$\langle T\rangle=V$ ise T, V 'nin bir tabanı olacağından a, b, c reel sayılar olmak üzere u_1,u_2,u_3 vektörlerinin V 'yi gerip germediğini görmek için V 'den herhangi bir $u=\begin{bmatrix}a\\b\\c\end{bmatrix}$ vektörü alınır ve $k_1u_1+k_2u_2+k_3u_3=u$ dan

$\left.\begin{aligned}2k_1+4k_2&=a\\2k_3&=b\\-6k_2&=c\end{aligned}\right\}$ lineer denklem sistemi elde edilir. Bu eşitliği sağlayan k_1,k_2,k_3 sabitlerini bulmak için denklem sistemi çözülürse

$k_1=\dfrac{3a+2c}{2}$, $k_2=-\dfrac{c}{6}$, $k_3=\dfrac{b}{2}$ bulunur ve u_1,u_2,u_3 vektörleri V 'yi gerer. Yani, $\langle T\rangle=V$

dir ve böylece T, V 'nin bir tabanıdır ve $boy(V)=3$ dür.

Teorem 5. 48: V, n boyutlu bir vektör uzayı ve $T=\{v_1,v_2,\dots,v_n\}$, V'nin bir tabanı olsun. V'nin her v vektörü

$$v=c_1v_1+c_2v_2+\dots+c_nv_n$$

biçiminde tek türlü yazılabilir.

İspat: $\langle T\rangle=V$ olduğundan V'nin her vektörü $v_1,v_2,\dots,v_n$ vektörlerinin bir lineer kombinezonu olarak yazılabilir. Şimdi bu yazılışın tek türlü olduğunu görelim.

$$v=c_1v_1+c_2v_2+\dots+c_nv_n \quad \text{ve} \quad v=d_1v_1+d_2v_2+\dots+d_nv_n$$

olduğunu kabul edelim. Bu durumda

$$(c_1-d_1)v_1+(c_2-d_2)v_2+\dots+(c_n-d_n)v_n=0$$

elde edilir. T, lineer bağımsız olduğundan

$$\forall i=1,2,\dots,n \text{ için } c_i-d_i=0 \text{ ve böylece } c_i=d_i \text{ elde edilir.}$$